

Asia: VN/12531/2021

LAUSUNTOPYYNTÖ VAMMAISPALVELULAINSAÄDÄNNÖN UUDISTUKSESTA

Lausunnonantajan tausta

1. Vastajan taustaorganisaatio

Vammaisjärjestö [Suomen Vammaisryhtäjät ry VamY]

Yleistä hallituksen esitysluonnoksesta

2. Ovatko esitysluonnoksen pykälät selkeitä?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

3. Tukevatko pykäliden perustelut hyvin lain soveltajaa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

4. Vahvistaako esitys vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

5. Lisääkö esitys vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskunnassa?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

6. Parantaako esitys vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada yksilöllisen tarpeensa mukaisia palveluita vamman tai sairauden laadusta riippumatta?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

7. Mitä haluaisit ehdottomasti säilyttää esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

2.

-

3.

-

8. Mitä haluaisit ehdottomasti poistaa tai muuttaa esityksessä ja miksi (asiakokonaisuus, pykälä, kohta perusteluissa tms.)? Mainitse avovastauksessa (lyhyesti) enintään kolme asiaa.

-

1.

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

2.

-

3.

-

9. Ottaako esitys riittävästi huomioon vammaisten lasten tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

10. Voidaanko esityksen mukaisilla palveluilla vastata kattavasti hengityshalvauspotilaiden palvelutarpeisiin?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

Soveltamisala

11. Onko lain soveltamisala tarkoituksenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

Palvelut

12. Ottavatko valmennusta, henkilökohtaista apua ja erityistä tukea koskevat säännökset kokonaisuutena arvioiden riittävästi huomioon eri tavoin vammaisten henkilöiden tarpeet?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

13. Onko valmennusta koskevien pykälien (7-8 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

14. Esityksessä ns. kuntouttavan varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalvelulain mukaisena valmennuksena edellyttää palvelun maksuttomuudesta säätämistä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa ja kuntien menettämän asiakasmaksutulon korvaamista kunnille vuosittain osana tähän esitykseen käytettävissä olevaa valtionosuutta.

Onko varhaiskasvatuksen järjestäminen vammaispalveluna tarkoituksenmukaista?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

15. Onko henkilökohtaista apua koskevien pykälien (9-11 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

16. Onko erityistä tukea koskevien pykälien (12-13 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

17. Onko erityisestä osallisuuden tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 1 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

18. Onko tuetusta päätöksenteosta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 2 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

19. Onko vaativasta moniammatillisesta tuesta tarpeellista säätää palveluna (12 § 2 mom. 3 kohta)?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

20. Onko asumisen tuen pykäläkokonaisuus (14-17 §) tarpeenmukainen?

Ei pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

21. Onko säännös vammaisten lapsen asumisesta kodin ulkopuolella tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

22. Onko lyhytaikaista huolenpitoa koskeva pykälä (18 §) sisällöltään tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

23. Onko päivätoiminnasta (19 §) tarkoituksenmukaista säätää vammaispalvelulaissa?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

24. Onko tarkoituksenmukaista, että työtoiminnasta ja työllistymistä tukevasta toiminnasta ei säädetä vammaispalveluissa, jos niistä säädetään sosiaalihuolto- tai muussa laissa?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

25. Onko liikkumisen tuen toteuttamistapoja tarpeellista monipuolistaa 22 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

26. Mikä on näkemyksenne liikkumisen tuen määrää (23 §) ja laajuutta (24 §) koskevista säännöksistä?

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

27. Onko taloudellista tukea koskeva pykälä (25 §) tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

28. Vammaispalvelulaki käsitellään eduskunnassa syksyllä 2022. Tavoitteena on lain voimaantulo 1.1.2023. Siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa hyvinvointialueille aikaa lain toimeenpanoon. Alkuvaiheessa päätösten muuttaminen uuden lain mukaisiksi vaatii paljon taloudellisia- ja henkilöstövoimavaroja. Tämän vuoksi uudet erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tulevat voimaan vasta 1.1.2025.

Helpottavatko voimaantulo- ja siirtymäsäännökset (33 ja 34 §) lain toimeenpanoa?

Eivät riittävästi

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

Kehitysvammalaki

29. Vastaavatko kehitysvammalain (muutettuna) voimaan jäävät itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja perusoikeuksien rajoittamista koskevat säännökset riittävästi väliaikaiseen sääntelyn tarpeeseen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

30. Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Eivät pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

31. Onko ehdotus vammaisen lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittävästä maksusta mielestäsi onnistunut?

Ei

Mikäli vastasit EI, miten säätäisit maksun perusteista?

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa

Esityksen vaikutukset

32. Antavatko esityksen arvioidut ihmisvaikutukset (vammaiset lapset ja aikuiset, iäkkäät henkilöt) oikean kuvan uudistuksen vaikutuksista?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi

Vammaisvaikutusten arviointi ei mielestämme ole riittävän kattavaa.

YK:n vammaisyleissopimusta ja osallisuustyöryhmän raporttia ei ole otettu huomioon riittävästi.

Kannatamme Heta-liiton lausuntoa.

33. Onko arvio esityksen kustannus- ja henkilövaikutuksista mielestänne realistinen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi

-

34. Muut vapaamuotoiset huomiot esityksestä.

Vammaispalvelulla ei pidä olla mahdollisuutta pitkittää päätöksentekoa perusteettomasti vaatimalla yhä uusia lausuntoja ja selvityksiä. Lisäselvitysten tarve pitää perustella yksityiskohtaisesti ja lakipykäliin perustuvaksi.

Vammaispalvelulle pitää määritellä vääristä päätöksistä täysi korvausvelvollisuus asiakkaalle ja merkittävät sanktiot. Sanktiokorvaukset pitää käyttää täysimääräisesti vammaisjärjestöjen (esim. Vammaisfoorumin) päättämään vammaisten osallisuutta tukevaan toimintaan.

Vammaispalvelulla ei pidä olla oikeutta tehdä kielteistä päätöstä vastoin terveydenhuollon asiantuntijoiden lausuntoja ja suosituksia. Nyt kielteisiä päätöksiä tehdään selkeästi säästösyistä. Vammaispalvelun työntekijä saattaa sanoa asiakkaalle suoraan ”Me nyt teemme hakemukseesi joka tapauksessa kielteisen päätöksen. Voithan sinä sitten hakea siihen muutosta.”

Vammaispalvelulla ei saa olla nykyisen kaltaista oikeutta päättää vastoin asiakkaan mielipidettä esimerkiksi asumisen tuesta tai henkilökohtaisen avun järjestämistavasta. Vastakkainen päätös pitää perustella välttämättömin lakipykäliin perustuvien syiden. Rahalliset syyt eivät ole hyväksyttäviä.

Valitusoikeus toteutuu aivan liian hitaasti välttämättömissä palveluissa. Vammaispalvelua sitova päätös valitukseen pitää saada 2–3 viikon eikä 2–3 vuoden kuluessa. Tähän pitää kehittää uudenlainen valitusmenettely.

Muutoin kannatamme kokonaisuudessaan Heta-liiton lausuntoa.

Aatelo Maija
Suomen Vammaisyrittäjät ry VamY